

การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนของหนังสือเรียนภาษาจีน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดลำปาง

A Cultural Content Analysis of Chinese Language Textbooks for Lower
Secondary Education in Lampang Province

บัณฑิตกาญจ ตั้งภากรณ์^{1*} ณธชา ตั้งชัยวรรณ²

Bunsikan Tangpakorn¹ Natasa Tangchaiwanna²

¹ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Faculty of Education, Lampang Rajabhat University, Thailand

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author e-mail: am.sikan@gmail.com โทร. 090-9147-428

(Received: 19 March 2025, Revised: 16 May 2025, Accepted: 16 May 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในหนังสือเรียนภาษาจีนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในหนังสือเรียนภาษาจีน โดยหนังสือเรียนภาษาจีนที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ เป็นหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 และกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ครูที่สอนวิชาภาษาจีนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 5 คน และ 2) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 318 คน ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบวิเคราะห์หนังสือเรียนและแบบสำรวจความคิดเห็นของครูและนักเรียน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า หนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 ได้สะท้อนเนื้อหาวัฒนธรรมจีนเชิงพฤติกรรมมากที่สุดที่ร้อยละ 40.63 โดยครูและนักเรียนมีระดับความคิดเห็นในภาพรวมต่อหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และ 4.41 ตามลำดับ

คำสำคัญ: หนังสือเรียนภาษาจีน; วัฒนธรรมจีน; มัธยมศึกษาตอนต้น

ABSTRACT

This research aims to analyze Chinese cultural content in Chinese textbooks used in lower secondary education and to study the opinions of teachers and students regarding such cultural content. The textbooks examined in this study are the "Experiencing Chinese Intermediate" series, volumes 1 to 3. The sample is divided into two groups: (1) five lower secondary Chinese language teachers selected through stratified purposive sampling and (2) 318 lower secondary students selected through stratified random sampling. The research instruments include a textbook content analysis form and opinion surveys for teachers and students. The statistical methods used for data analysis are mean and standard deviation. The results indicate that the "Experiencing Chinese Intermediate" textbooks (volumes 1 to 3) predominantly reflect behavioral aspects of Chinese culture, accounting for 40.63% of the cultural content. Both teachers and students had a very high overall opinion of the textbooks, with mean scores of 4.42 and 4.41, respectively.

Keywords: Chinese textbooks; Chinese culture; lower secondary education

บทนำ

ในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ มิได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะทางการสื่อสารเชิงภาษาศาสตร์หรือทักษะทางการใช้ภาษาด้านไวยากรณ์เท่านั้น แต่ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตรงตามบริบททางสังคมของแต่ละประเทศ ภาษาจีนเป็นหนึ่งในภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่หลาย ๆ สถานศึกษาได้บรรจุรายวิชาภาษาจีนเป็นรายวิชาเพิ่มเติมที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาจีน ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมถึงการแสดงออกเพื่อสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของทั้งไทยและจีน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการนำไปใช้สื่อสารและเข้าถึงปรัชญา แนวคิด วิถีชีวิตของชาวจีนได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กล่าวคือ ผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้เมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถจำแนกได้ 3 ประเด็น ได้แก่ ความรู้ทางภาษาจีน ทักษะทางการสื่อสารภาษาจีน และความรู้ความเข้าใจทางวัฒนธรรมจีน ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้เรียนจะใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารได้เป็นอย่างดีย่อมต้องรู้และ

เข้าใจวัฒนธรรมของชาวจีนได้เป็นอย่างดีด้วยเช่นกัน ดังที่ Yaoxin (2005) และ Anqi (2010) ได้กล่าวในทำนองที่ว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาจีนที่มุ่งเน้นเพียงความรู้ทางภาษาจีนอย่างเดียว โดยที่ขาดการสอดแทรกความรู้ทางวัฒนธรรมจีน จะส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Xilian (2011) กล่าวว่า กลวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีน ควรออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาจีนที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ไวยากรณ์และเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

การเรียนรู้ภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดลำปาง ได้มีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมจีนควบคู่ไปกับทักษะการสื่อสารทางภาษาจีนที่ผ่านสื่อการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เช่น หนังสือเรียน โทรท์ทัศน์ ภาพยนตร์ บทเพลง เป็นต้น ซึ่งสื่อการเรียนรู้อาจเป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะหนังสือเรียนจะเป็นสื่อกลางที่สามารถเชื่อมโยงกระบวนการจัดการเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียน ภายใต้การเลือกใช้หนังสือเรียนที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับช่วงวัยหรือศักยภาพของนักเรียน เวลาเรียน และสถานที่เรียน เพื่อช่วยเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจีนได้อย่างเข้าใจและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่จากการสังเกตและผลสรุปการบันทึกผลหลังการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน เช่น ด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย ด้านสถานที่ท่องเที่ยว หรือด้านเทศกาลต่าง ๆ แต่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ สำหรับการสื่อสารแลกเปลี่ยนความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างระหว่างไทยกับจีนตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทยและจีนได้อย่างเหมาะสม อาจเป็นผลจากหนังสือเรียนภาษาจีนที่ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้มีการนำเสนอวัฒนธรรมจีนแบบภาพรวม (surface culture) แต่ขาดการนำเสนอวัฒนธรรมเชิงลึก (deep culture) เช่น พฤติกรรม ค่านิยม ความเชื่อ หรือแนวคิดทางสังคมที่แฝงอยู่ในภาษา ซึ่งถือว่ามีมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมุมมองของ Tang (2006) ที่ชี้ให้เห็นว่าหนังสือเรียนภาษาต่างประเทศระดับต้นที่สะท้อนเน้นเนื้อหาวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม ขนบธรรมเนียม และค่านิยมของเจ้าของภาษา จะช่วยหนุนเสริมความรู้ ความเข้าใจในการใช้ภาษาต่างประเทศและสามารถเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในระดับที่สูงขึ้นให้มีประสิทธิภาพต่อไป ดังนั้น หนังสือเรียนภาษาจีนที่ไม่ได้ออกแบบหรือนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียม ค่านิยม และวิถีชีวิตของชาวจีน อาจส่งผลให้ผู้เรียนขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในการใช้ภาษาจีนและนำไปสู่ปัญหาของการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาลักษณะเนื้อหาทางวัฒนธรรมจีนที่นำเสนอในหนังสือเรียนภาษาจีนที่ใช้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของจังหวัดลำปาง ทั้งนี้ เพื่อประมวลเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยหนุนเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมจีนที่มีความเหมือนและความแตกต่างกับวัฒนธรรมไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในหนังสือเรียนภาษาจีนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในหนังสือเรียนภาษาจีนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในหนังสือเรียนภาษาจีนและศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในหนังสือเรียนภาษาจีนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบเรียน (Textual Analysis) และวิธีวิจัยเชิงการสำรวจ (Survey Research) โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การคัดเลือกหนังสือเรียนภาษาจีนสำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกหนังสือที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ เป็นหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติมภาษาจีน ชุดสัมผัสภาษาจีน เล่ม 1- 6 สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) โดยอ้างอิงตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อนุญาตให้ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง พบว่า หนังสือเรียนภาษาจีนที่นำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของหนังสือเรียนชุดสัมผัสภาษาจีนในสถานศึกษาเป็นเล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3

ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตของหนังสือเรียนภาษาจีนที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ เป็นหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติมภาษาจีนชุดสัมผัสภาษาจีน สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) จำนวน 3 เล่ม เท่านั้น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับศึกษาความคิดเห็น ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูที่สอนวิชาภาษาจีนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง-ลำพูน จำนวน 38 คน จากโรงเรียน 30 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูที่สอนวิชาภาษาจีนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง-ลำพูนที่โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำนวน 7 แห่ง โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นครูสอนวิชาภาษาจีนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีการใช้หนังสือเรียนชุดสัมผัสภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 ประกอบการจัดการเรียนการสอนติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 ภาคการศึกษา จำนวน 5 คน

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนรายวิชาเพิ่มเติมภาษาจีนในปีการศึกษา 2567 จาก 7 โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง-ลำพูนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองลำปาง จำนวน 954 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 318 คน ที่ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ที่จำแนกตามระดับชั้นปี โดยผู้วิจัยพิจารณาจากระดับความสามารถหรือความพร้อมทางการใช้ภาษาจีนจากน้อยไปสู่มาก ซึ่งแบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 : มัธยมศึกษาปีที่ 2 : มัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามลำดับ โดยแต่ละชั้นปีได้กำหนดสัดส่วนเป็นร้อยละ 30 : ร้อยละ 40 : ร้อยละ 50 ของจำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของแต่ละโรงเรียนใน 7 แห่ง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 1) แบบวิเคราะห์หนังสือเรียน 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของครู และ 3) แบบสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน โดยมีขั้นตอนของการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางวัฒนธรรมที่สามารถนำมาวิเคราะห์และประเมินเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 รวมถึงเกณฑ์การประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อหนังสือเรียน

3.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.2.1 แบบวิเคราะห์หนังสือเรียน จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการวิเคราะห์ลักษณะทางวัฒนธรรมในหนังสือเรียน จำนวน 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) วัฒนธรรมสะท้อนพฤติกรรม (เช่น มารยาททางสังคม วิธีการพูด) 2) วัฒนธรรมสะท้อนขนบธรรมเนียม ค่าเชื่อ (เช่น ความเชื่อ ศาสนา) และ 3) วัฒนธรรมสะท้อนค่านิยม (เช่น ความเคารพผู้ใหญ่ ระบบอาวุโส) โดยแบบวิเคราะห์หนังสือเรียนแสดงเป็นความถี่แบบ Check List

3.2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครู โดยแบบสำรวจมีทั้งหมด 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนข้อคำถามความคิดเห็นปลายเปิดและปลายปิด ซึ่งในส่วนข้อคำถามความคิดเห็นปลายเปิดมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของ Best and Kahn (2006) แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) สำรวจความสอดคล้องระหว่างหนังสือเรียนกับสาระการเรียนรู้ภาษาจีนที่ 2 (ภาษาและวัฒนธรรม) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 7 ข้อ 2) สำรวจความเหมาะสมของหนังสือเรียนกับนักเรียน จำนวน 6 ข้อ และ 3) สำรวจความพึงพอใจของครูที่มีต่อหนังสือเรียน จำนวน 6 ข้อ

3.2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน โดยแบบสำรวจมีทั้งหมด 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนข้อคำถามความคิดเห็นปลายเปิดและปลายปิด ซึ่งในส่วนข้อคำถามความคิดเห็นปลายเปิดมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของ Best and Kahn (2006) แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) สำรวจความรู้

และเข้าใจในเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีน จำนวน 7 ข้อ 2) สำนวความเหมาะสมของเนื้อหาที่มีต่อศักยภาพการ
เรียนรู้ของตนเอง จำนวน 6 ข้อ และ 3) สำนวความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสือเรียน จำนวน 6 ข้อ

ทั้งนี้ เครื่องที่ใช้ในการศึกษาได้ที่ผ่านการประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ
วัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยผลการ
ประเมินค่า IOC ในทุกข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่มากกว่า 0.5 (สุรพงษ์ คงสัตย์
และ ธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2558)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ 2 ข้อตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งประกอบด้วย
เนื้อหาทั้งหมด 32 บทเรียน โดยผู้วิจัยสามารถผลวิเคราะห์ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลวิเคราะห์ภาพรวมเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน

ประเภท	จำนวนบทเรียน			รวม	ร้อยละ
	เล่ม 1	เล่ม 2	เล่ม 3		
วัฒนธรรมสะท้อนพฤติกรรม	4	5	4	13	40.63
วัฒนธรรมสะท้อนขนบธรรมเนียม ความเชื่อ	2	4	4	10	31.25
วัฒนธรรมสะท้อนค่านิยม	2	3	4	9	28.12
รวม				32	100

จากตาราง 1 พบว่า หนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体
验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 ได้สะท้อนเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนครบทั้ง 3 ประเภท โดยได้สะท้อน
เนื้อหาวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมที่จำนวนบทเรียนมากที่สุดร้อยละ 40.63 รองลงมาเป็นเนื้อหาวัฒนธรรมเชิง
ขนบธรรมเนียมและความเชื่อที่ร้อยละ 31.25 ส่วนเนื้อหาที่สะท้อนวัฒนธรรมเชิงค่านิยมอยู่ที่ร้อยละ 28.12
ตามลำดับ

2. ผลการสำรวจความคิดเห็นของครู จำนวน 5 คนที่มีต่อเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในหนังสือเรียน
ภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 โดย
ผู้วิจัยสามารถผลการสำรวจได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลสำรวจความคิดเห็นของครูที่มีต่อเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน

รายการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. หนังสือเรียนมีเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ภาษาจีน	4.43	0.49	มากที่สุด
2. หนังสือเรียนมีเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนที่เหมาะสมกับนักเรียน	4.37	0.60	มากที่สุด
3. ความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือเรียน	4.47	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.42	0.53	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ครูมีระดับความคิดเห็นในภาพรวมต่อหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.53 โดยครูมีระดับความคิดเห็นที่พึงพอใจต่อหนังสือเรียนชุดสัมพันธ์ภาษาจีนในระดับมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งที่มีค่าเฉลี่ย 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 รองลงมาหนังสือเรียนชุดสัมพันธ์ภาษาจีนมีเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ภาษาจีนอยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 และหนังสือเรียนมีเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนที่เหมาะสมกับนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.37 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 ตามลำดับ

3. ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 โดยผู้วิจัยสามารถผลการสำรวจได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน

รายการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีน	4.61	0.62	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมของเนื้อหาที่มีต่อศักยภาพการเรียนรู้ของตนเอง	4.46	0.64	มากที่สุด
3. ความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือเรียน	4.11	0.99	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.41	0.79	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนมีระดับความคิดเห็นในภาพรวมต่อหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.79 โดยนักเรียนมีความรู้และเข้าใจในเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในระดับมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งที่มีค่าเฉลี่ย 4.61 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 รองลงมา นักเรียนมีความคิดเห็นว่าหนังสือเรียนชุดสัมพันธ์ภาษาจีนมีเนื้อหาที่เหมาะสมต่อศักยภาพการเรียนรู้ของตนเอง ที่ระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 และนักเรียนมีระดับความคิดเห็นที่พึงพอใจ ต่อหนังสือเรียนชุดสัมพันธ์ภาษาจีนในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.11 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลจากการวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 พบว่า หนังสือฉบับนี้ได้ปรากฏเนื้อหาวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหนังสือเรียนภาษาจีนระดับต้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมในสถานการณ์จริง โดยเนื้อหาที่สะท้อนวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะทางการสื่อสารและการเรียนรู้ภาษาจีนสำหรับผู้เรียนระดับต้น ซึ่งวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติได้ง่ายกว่าความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณี สอดคล้องกับแนวคิด Intercultural Communicative Competence (ICC) ของ Byram (1997) ที่ชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมต้องอาศัยพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นสำคัญ เช่น การรู้จักใช้คำพูดหรือภาษาที่เข้ากับบริบททางสังคม และยังสอดคล้องกับทฤษฎี Sociocultural Theory ของ Vygotsky (1978) ที่ชี้ให้เห็นว่าวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ภาษาที่มุ่งเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้เรียนระดับต้นสามารถฝึกฝนและนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันจริง ทั้งนี้ ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tang (2006) ที่พบว่า หนังสือเรียนภาษาต่างประเทศระดับต้นนิยมเน้นวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมมากกว่าวัฒนธรรมประเภทอื่น ๆ เนื่องจากการเริ่มเรียนภาษาด้วยวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารและสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมตามบริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Wang (2011) ที่ชี้ให้เห็นว่า หนังสือเรียนภาษาจีนระดับต้นได้ปรากฏจำนวนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมที่ใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่าร้อยละ 60 ของเนื้อหาทั้งหมด อีกทั้งผู้เรียนมีแนวโน้มจดจำและนำพฤติกรรมทางวัฒนธรรมไปใช้สื่อสารในชีวิตจริงได้ง่ายกว่าการเรียนรู้วัฒนธรรมด้านความเชื่อและค่านิยม

2. ครูมีระดับความคิดเห็นในภาพรวมต่อหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในด้านความพึงพอใจ ความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ภาษาจีน และความเหมาะสมของเนื้อหาแก่นักเรียน ซึ่งอาจเป็นเพราะหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีนนี้ ได้รับการออกแบบมาให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ภาษาจีนที่ 2 ด้านภาษาและวัฒนธรรม โดยเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในช่วงชั้นที่ 3 ประกอบกับมีโครงสร้างของเนื้อหาที่ชัดเจนที่มีการเรียงลำดับจากง่ายไปยาก และมีกิจกรรมที่ช่วยให้ครูสามารถนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนระดับต้นได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดคุณลักษณะที่ดีของหนังสือเรียนของ Richards (2001) ที่ชี้ให้เห็นว่าคุณลักษณะของหนังสือเรียนที่ดีควรครอบคลุมสิ่งสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ความสอดคล้องกับหลักสูตร 2) การออกแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียน และ 3) ความสามารถในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้หนังสือเรียนมีประสิทธิภาพในการใช้สอนภาษา โดยเฉพาะในบริบทของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในฐานะภาษาที่สอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tomlinson (2011) ที่ระบุว่าหนังสือเรียนภาษาที่มีคุณภาพ ควรสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนการสอนและความต้องการของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิด Comprehensible Input ของ Krashen (1985) ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนจะพัฒนาทักษะทางภาษาและวัฒนธรรมได้ดีขึ้น ขึ้นอยู่กับการออกแบบเนื้อหาในหนังสือที่มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย โดยที่เนื้อหาในระดับที่สูงกว่าศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้ ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Zhao & Morgan (2004) และ Littlejohn (2011) ที่ชี้ให้เห็นว่า ครูมีแนวโน้มความพึงพอใจต่อหนังสือที่ใช้มากขึ้น เมื่อหนังสือเรียนปรากฏเนื้อหาที่สอนง่าย มีแนวทางการสอนที่ชัดเจน และสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้แบบโต้ตอบที่ผ่านการปฏิบัติจริง ซึ่งจะหนุนเสริมให้ครูสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. นักเรียนมีระดับความคิดเห็นในภาพรวมต่อหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักเรียนมีความรู้และเข้าใจในเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในระดับมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีนนี้ ได้นำเสนอเนื้อหาวัฒนธรรมจีนที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของนักเรียน เช่น การถ่ายภาพ การรับประทานอาหาร เทศกาลต่าง ๆ ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนวัฒนธรรมจีนไม่ได้เป็นเรื่องไกลตัว อีกทั้งหนังสือเรียนได้มีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมจีนด้วยวิธีการที่น่าสนใจ เช่น ภาพประกอบ วิดีโอ บทสนทนา และกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิด Intercultural Communicative Competence ของ Byram (1997) ที่อธิบายว่า การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพต้องควบคู่ไปกับการเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาที่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบททางสังคม ซึ่งสอดคล้องตรงกับแนวคิด Cultural Content in Language Learning ที่ Tang (2006) ได้ศึกษาหนังสือเรียนภาษาจีนพบว่า หนังสือเรียนได้นำเสนอวัฒนธรรมจีนผ่านสถานการณ์ตามบริบทในชีวิตประจำวัน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความเข้าใจบริบททางสังคมและพฤติกรรมที่เหมาะสมของชาวจีน นอกจากนี้ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Zhao & Morgan (2004) พบว่า นักเรียนสามารถเข้าใจวัฒนธรรมได้ดีขึ้น เมื่อมีการใช้ภาพ วิดีโอ และสื่อมัลติมีเดียควบคู่ไปกับบทเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาในลักษณะเปรียบเทียบหนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีนกับหนังสือเรียนภาษาจีนชุดอื่น ๆ ที่มีใช้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และประสิทธิภาพของการถ่ายทอดเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีนในหนังสือเรียนแต่ละชุด

2. ควรมีการวิเคราะห์ผลกระทบของสื่อเสริมการเรียนรู้ เช่น วิดีโอ เกมการเรียนรู้ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ มีผลต่อความเข้าใจด้านวัฒนธรรมจีนของนักเรียน ตลอดจนพัฒนาแนวทางการใช้สื่อเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ เช่น พื้นฐานทางภาษา ประสบการณ์การเรียนรู้ และเจตคติของนักเรียนที่มีผลต่อความสามารถในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของนักเรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์การสอนเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมจีน

4. ควรมีการศึกษาแนวทางการสอนที่บูรณาการวัฒนธรรมจีนผ่านกิจกรรมเชิงปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่เสริมสร้างความเข้าใจวัฒนธรรมจีนอย่างลึกซึ้งมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาพบว่า หนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中) เล่มที่ 1 ถึง เล่มที่ 3 สามารถบูรณาการวัฒนธรรมจีนผ่านบริบทการใช้ภาษาตามสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน โดยได้เชื่อมโยงและหลอมรวมวัฒนธรรมจีนเข้ากับเนื้อหาทางภาษา เช่น วิธีการแนะนำตัวแบบจีน มารยาทในการรับประทานอาหาร การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีในเทศกาลต่าง ๆ เช่น ตรุษจีน ไหว้พระจันทร์ เป็นต้น ซึ่งผู้เรียนสามารถซึมซับวัฒนธรรมจีนได้โดยที่ไม่รู้สึกว่าเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมที่แยกจากการเรียนภาษา จึงหนุนเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาจีนได้อย่างเข้าใจบริบททางวัฒนธรรมสอดคล้องกับวิธีการสื่อสารในชีวิตประจำวัน และเสริมสร้างความสามารถทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาจีน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ*. สำนักพิมพ์คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *หนังสือเรียนภาษาจีนชุดสัมพันธ์ภาษาจีน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (体验汉语——初中)* (พิมพ์ครั้งที่ 15). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2558). *การหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (IOC)*. <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14329>
- Anqi, D. (2010). *汉语作为第二语言学习者研究*. 北京: 世界图书出版公司.
- Best, J. W. and Kahn, J. V. (2006). *Research in Education* (10th Edition). Pearson Education Inc., Cape Town.
- Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Multilingual Matters.

- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Prentice Hall.
- Krashen, S. D. (1985). *The input hypothesis: Issues and implications*. Longman.
- Littlejohn, A. (2011). *The analysis of language teaching materials: Inside the Trojan Horse*. Cambridge University Press.
- Richards, J. C. (2001). *Curriculum development in language teaching*. Cambridge University Press.
- Tang, X. (2006). *Cultural representation in foreign language textbooks: A case study of Chinese language teaching materials*. Beijing University Press.
- Tomlinson, B. (2011). *Materials development in language teaching* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
- Wang, L. (2011). *An analysis of cultural content in Chinese language textbooks for beginners*. Shanghai Foreign Language Education Press.
- Xiliang, C. (2011). 对外汉语听说课课堂教学研究. 北京: 北京语言大学出版社.
- Yaixin, L. (2005). 课堂教学的组织与管理. 广东: 暨南大学出版社.
- Zhao, Y., & Morgan, C. (2004). The role of culture in foreign language teaching materials: An analysis of Chinese textbooks. *Journal of Language & Cultural Studies*, 15(2), 45-62.